

Yttrande från Arlandaregionen över inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplanering för perioden 2022-2033 och 2022-2037

Arlandaregionen är en av Sveriges mest expansiva regioner. Med sitt strategiska läge, mitt emellan Stockholm och Uppsala, och närheten till Stockholm Arlanda Airport är regionen attraktiv att bo, leva och arbeta i. För att klara tillväxten på ett hållbart sätt krävs omfattande utveckling av transportinfrastrukturen.

Den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUF5 2050, pekar ut en flerkärnig bebyggelsestruktur där Arlanda-Märsta är en av åtta utpekade regionala stadskärnor i regionen. En utveckling av transportinfrastrukturen inom Arlandaregionen är en förutsättning för att regionen ska kunna utvecklas hållbart med fler bostäder och arbetsplatser och ge de förutsättningar som krävs för utvecklingen av den regionala stadskärnan och kommunernas stadsutveckling i goda eller potentiellt goda kollektivtrafiklägen.

Sedan mer än tio år tillbaka samarbetar kommunerna Knivsta, Sigtuna, Upplands Väsby och Vallentuna samt Swedavia för att utveckla regionen. I frågor om regional tillväxt, transportinfrastruktur och andra frågor av strategisk betydelse för regional och delregional utveckling samverkar parterna i Arlandaregionen.

Arlandaregionen har tagit del av Trafikverkets inriktningsunderlag inför transportinfrastrukturplaneringen för perioden 2022—2033 och 2022—2037, rapport 2020:186. Arlandaregionen är inte remissinstans men känner sig i allra högsta grad berörd av de förslag som tagits fram och ser det särskilt viktigt att kommunerna hörs i dessa frågor varför Arlandaregionen valt att lämna ett remissvar.

Bakgrund

Kommunerna i Stockholms län anser att det finns stora behov av nya infrastrukturinvesteringar och utveckling av transportsystemet men är medvetna om att resurserna inte räcker till allt. Det finns också en gemensam klimatutmaning där transportsystemet spelar en viktig roll. Med detta som utgångspunkt blir det allt viktigare med samordning och gemensamma prioriteringar mellan kommunerna. Demografi, ekonomi och arbetsmarknad utvecklas starkt i Stockholms län och det behövs en ökad tilldelning av resurser till transportsystemet som motsvarar länets betydelse för den ekonomiska utvecklingen.

Goda kommunikationer är ett krav för att Stockholms län ska fungera som en god livsmiljö för människor och vara en attraktiv region för företag och andra verksamheter. Stockholms län har stora behov av såväl nyinvesteringar som förbättrat underhåll för att utvecklas i takt med andra storstadsområden i vår omvärld. Skattebetalare och

näringsliv är beroende av att stat, region och kommuner löser denna uppgift. Länet och Sverige har inte råd med kapacitetsbrister och dåligt fungerande transportsystem.

Planeringen av infrastrukturen behöver utgå från ett trafikövergripande perspektiv samt i större utsträckning från kommunernas bedömningar av medborgarnas och näringslivets behov av kommunikationer och transporter. Utbyggnaden av pendlingsmöjligheter, godstransporter och fritidsresor behöver utvecklas samordnat och strategiskt samt ha som mål att koppla samman alla trafikslag. Som kommunikationsnav och en av regionens största arbetsplatser har Arlanda flygplats en betydelsefull roll för regionens tillgänglighet och tillväxt. För flygplatsens och kommunernas fortsatta utveckling är god tillgänglighet för såväl resenärer som de som har sin sysselsättning på eller i flygplatsens närområde mycket viktig. I ett sammanhållet transportsystem har Arlanda flygplats en central roll för den internationella tillgängligheten.

Prioriterade infrastruktursatsningar

Arlandaregionen anser att de statliga investeringarna i regionens infrastruktur måste öka och ramarna i länsplanen höjas för att matcha länets och Arlandaregionens stora behov av bostäder och snabba tillväxt. Det är angeläget att både spår- och vägsystem ges en förbättrad kapacitet samt att framkomligheten och trafiksäkerheten på väg förbättras och byggs ut för att svara upp mot regionens tillväxt både vad avser persontransporter men också för regionens växande behov av godstransporter och nyttotrafik.

Arlandaregionen anser att det fortsatta arbetet med att prioritera åtgärder måste i högre grad baseras på nyttoanalyser. Stockholms läns betydelse som tillväxtmotor och transportnod för såväl flyg-, väg- och tågtransporter bör väga tungt i sådana nyttoanalyser.

Större satsningar på kollektivtrafik

En nyckel för hållbar stadsbyggnad är en effektiv och attraktiv kollektivtrafik där invånarna erbjuds ett sammanhållet system, som även klarar övriga resor utöver arbetsresorna. Arlandaregionen ser särskilt behov av utvecklad samverkan mellan stat, region och kommun och i synnerhet vad avser utveckling av kollektivtrafiksatsningar.

Kommunerna i Arlandaregionen är beredda att i en Arlandaförhandling förhandla med staten och regionens huvudmän om en överenskommelse om finansiering av utbyggnad av infrastruktur för kollektivtrafik samt ökat bostadsbyggande i Stockholmsregionen.

Hålla fast vid gällande planer och projekt

Det är en central och avgörande utgångspunkt att gällande nationella plan och länsplan ligger fast. Det innebär att befintliga planer ska genomföras och pågående projekt slutföras.

Detta krävs för att få stabilitet och framförhållning i infrastruktursystemet som också kan anpassas till den övriga samhällsplaneringen och kommunernas fysiska utveckling med exempelvis bostadsbyggande och följdinvesteringar i transportsystemet.

Förutsägbarheten är också viktig för näringslivet som behöver tydlighet för att bedriva och utveckla sina verksamheter.

Stå fast vid befintliga avtal och överenskommelser

Det är av avgörande betydelse att samtliga parter som ingår avtal och överenskommelser om medfinansiering och samarbete står fast vid och tar ansvar för både finansiering, planering och genomförande.

Både Stockholmsöverenskommelsen och Sverigeförhandlingen är exempel på förhandlingar som innehåller stora kollektivtrafikprojekt och omfattande bostadsbyggande i många olika kommuner. Projekt som ligger inom dessa avtal måste prioriteras och ligga fast i den kommande transportplaneringen.

Prioritering av ytterligare åtgärder

Arlandaregionen ser ett behov av att gemensamt lyfta en prioriterad inriktning för kommunernas infrastrukturutbyggnad och framtida utveckling för resor och transporter. Efterfrågan på ännu fler bostäder och arbeten i Arlandaregionen är stor och möjligheterna goda – men då krävs en rejäl satsning på förbättrad infrastruktur. För att kunna hålla takten vad avser behov av bostäder och tillväxten i regionen i övrigt så anser Arlandaregionen att det krävs mer medel i länsplanen.

Arlandaregionens parter har gemensamt pekat ut ett antal strategiska infrastruktur-satsningar som skapar förbättrad internationell, nationell och regional tillgänglighet, nya arbetstillfällen och ökat bostadsbyggande med fokus på resurseffektivitet, hållbarhet och stadsutveckling. Dessa satsningar är:

- Förbättrad kapacitet på Ostkustbanan genom att bygga fler spår på sträckan Stockholm-Uppsala och med satsningar på funktionella resecentrum i Arlandaregionen.
- Förbättrad kapacitet på E4:an till och inom Arlandaregionen, med nya körfält och fullt utbyggda trafikplatser.
- Förlängd Roslagsbana till Stockholm Arlanda Airport.
- Förstärkt koppling mellan Märsta och Arlanda samt kringliggande flygplatsstad genom utbyggd trafikinfrastruktur och kollektivtrafiklösningar.

Ostkustbanan är på sträckan mellan Stockholm och Uppsala hårt belastad och även om delar av sträckan är fyrsparig har kapacitetstaket nästan nåtts under rusningstrafiken. Behovet av tågtrafik på sträckan förväntas öka. Enligt gällande nationella plan tillkommer ytterligare två spår från Uppsala C och söderut till länsgränsen. För att Ostkustbanan inte ska bli en begränsande faktor i regionens utveckling krävs ytterligare två spår till Stockholm C. Arlandaregionen vill verka för att utbyggnaden kommer till stånd så snart som möjligt och bidrar till en total kapacitetshöjning. Nya moderna resecentrum i Knivsta, Märsta och Upplands Väsby ger förutsättningar för funktionella och effektiva bytespunkter, som kan bidra till att öka kollektivtrafikens attraktivitet. Omvandlingen till resecentrum skapar också förutsättningar för ökad bostadsbebyggelse och arbetsplatser i bästa kollektivtrafiklägen.

Väg E4 utgör i stråket Stockholm – Uppsala den enda större pulsådern för motortrafik i nordsydlig riktning och har därmed såväl nationell som regional betydelse. I nuläget finns brister gällande både kapacitet och trafiksäkerhet på sträckan Häggvik – Arlanda. Belastningen på sträckan förväntas öka till följd av befolkningstillväxt samt öppnandet av Förbifart Stockholm år 2030. Arlandaregionen stöder Trafikverkets förslag om en

utbyggnad från två till tre körfält mellan Glädjens trafikplats och Arlanda trafikplats. För att inte riskera att hämma regionens utveckling behöver trimningsåtgärder omedelbart sättas in för att hantera situationen fram till att utbyggnaden är färdigställd. För att klara kapaciteten på vägsträckan behöver också nya trafikplatser, Hammarby trafikplats, norr om trafikplats Glädjen och trafikplats Morby utvecklas samt att den befintliga trafikplatsen Måby färdigställs.

Genom att förlänga Roslagsbanan till Stockholm Arlanda Airport förbättras kollektivtrafiksystemet med flygplatsen som kollektivtrafiknod och arbetsplatskoncentration. Projektet stärker arbetsmarknadsregionen genom att knyta ihop flera regionkärnor och ökar den internationella tillgängligheten för hela Stockholm Mälardalsregionen. Nyttan med förbättrad kollektivtrafik till Stockholm Arlanda Airport finns oavsett hur flyget utvecklas. En förlängd Roslagsbana till flygplatsen förbättrar tillgängligheten, avlastar befintligt vägnät, ger restidsvinster i kommunerna kring Arlanda och i stråket till och från Uppsala samt bidrar till minskad störningskänslighet i trafiksystemet. Utvecklingen av den regionala stadskärnan Arlanda-Märsta förutsätter en hög tillgänglighet och därför behövs även en bättre och stärkt koppling, oavsett trafikslag, mellan Märsta och Stockholm Arlanda Airport.

De satsningar på utvecklad infrastruktur som Arlandaregionen vill framhålla innehåller flera delar som bygger upp helheten och effektiviteten i dem. Det är därför en fördel om de genomförs som ett samlat grepp för att få ut maximal nytta. Vi föreslår en Arlandaförhandling med staten och regionens huvudmän i syfte att åstadkomma en helhetslösning där Stockholm Arlanda Airport och transportsystemet stärks, arbetspendling underlättas och bostadsbyggandet ökar.

För Arlandaregionen

Klas Bergström
Kommunstyrelsens ordförande
Knivsta kommun

Olov Holst
Kommunstyrelsens ordförande
Sigtuna kommun

Oskar Weinmar
Kommunstyrelsens ordförande
Upplands Väsby kommun

Parisa Liljestränd
Kommunstyrelsens ordförande
Vallentuna kommun

Peder Grunditz
Flygplatsdirektör
Swedavia AB / Stockholm Arlanda Airport